

Høyring avlsplan

1. Vektlegging av karakterar. 50 eksteriør, 30 bruksprøver, 10 lynne 10 holdbarhet.
-ønske om at veterinær i større grad skal setje karakteren på bein. Han har dei på nærsyn, tek på bein og ledd, bøyer bein og ledd, samt ser hesten på heilt plant sementgolv.

Holdbarhet – her meiner vi det ikkje er grunnlag for å setje karakter på holdbarhet til 3 åringar.

Lynne – tykkjer positiv med testløypa som er etter lausmønstringa. Vi trur at her får vi testa korleis hesten reagerar når den vert utsett for uforutsette ting, og utan tryggleik/respektredsle frå handterar.

Bruksprøve – vi ønskjer evaluering av dømming av bruksprøver. Meir klåre retningslinjer, mindre bruk av skjønn, som opnar for «trynefaktor» mindre vekting av kusen sin framtrede, korleis ein held taumane seier ingenting om arvegrada til hesten.

Vi ønskjer inn veterinærundersøking på hopper også. Større kostnad men det kan avdekke og kartleggje haldbarheit, bein og lynne i større grad. Og kvalitetssikre dømminga.

2. Er bruksprøvene tilfredsstillande? Slik dei er i dag? Kva fortel dei om arvbarheit og miljøpåverknad?
Sjå punkt over. Mindre dømming av kusk, meir dømming på hesten sine eigenskapar. Vi meiner det kan vere aktuelt å heve grensa for godkjend prøve til 30 poeng. Vi ønskjer meir standardisering av utforming av ei køyreprøvløype/banee. Då veit utstillar kva ein har i vente, og all karaktersetjing vert basert på lik vanskegrad uansett kvar ein er på utstilling i landet. Bruksprøve 3års hingstar skal være godkjent/ikkje godkjent.
3. Travprøve
vi stiller oss positive til det. Her får vi sjå litt av bruksegenskapar til hesten, framdrift og bevegelse.
4. Innspel til kriterie til sløyfe/premiering
ekstrasløyfe 3 års merr skal vere av god kvalitet, slik at det siktar mot 2. premie. Statusheving på 2. premie og vesentleg statusheving av 1. premie. Ønskjer ikkje at det skal kunne oppnåast 1 premie allereie som 4 åring. Vi vil få sjå hestane att seinare, for å syne til holdbarheit, reproduksjonsevne
5. Avteikn
ikkje godkjent med kvite avteikn. Heller ikkje på hopper.
6. Retningslinje for import av sæd frå utlandet.

Skal vere kåra i noreg. For å kvalitetssikre avlen. Globale avlsmål er særst langt fram i tid dersom det er eit mål. Eit døme: hingst med avteikn vert seld til utlandet, den vert kåra, du importerer sæd tilbake til noreg. Då er ein like langt. Då vert ikkje vår eigen avlsplan verdt mykje, så lenge det fins slike smutthol.

Generelle ting å ta opp:

Krav om mankehøgde bør vere begrensa innanfor to gitte høgder. Til dømes: den *skal* vere mellom 135 og 155, ikkje BØR vere mellom 135 og 155.

Dersom hestar vert premierte med bakgrunn av vektlegging av stamme i avlsutvalet, bør dette opplysast under utstillinga/i kataloga. Dette gjeld også andre særskilde grunnar, som til dømes godkjenning av sjeldne fargar. Td. Gulblakke.

Meir presisering, «samla låg vurdering» gjev lite forklarande opplysningar om kvifor hesten ikkje vert med. Trekk heller godt på det/dei momenta som er aktuelle.

Det bør vere offentleg kvifor hingstar som går ut frå utvida bruksprøve, går ut. Det vil spare eigar for store belastningar med rykte og snakk heile den flotte utstillingshelga. Det vert murring blant publikum og hingsten er meldt inn og komen til ei offentleg utstilling. Då må det vere offentleg kva som skjer. Rykte er uheldig dersom dei inneheld uriktig informasjon, og det er svært øydeleggjande ei slik helg når alle er samla.

Nordfjord fjordhestlag

Uttale til avlsplanen frå Nordre Sunnmøre Fjordhestlag.

1. Vi ønsker at fjordhesten skal bli ein enda bedre brukshest, difor vel vi å auke vektinga av denne eigenskapen.

- Eksteriør 40 %
- Brukseigenskapar 40 %
- Lynne 12 %
- Holdbarheit 8 %

2. Det må vere ei målsetting å arbeide for at bruksprøvene skal bli enda bedre enn dei er i dag. Ein kan ikkje vere for streng med 3-åringane men dei må kunne gjennomføre ei bruksprøve som er godt tilrettelagt for yngre hestar. Det må vere eit krav at hesten går godt både framover og bakover. Den må også kunne halde vogn i oppover- og nedoverbakke. Dei andre momenta i dagens bruksprøve kan behaldast. Vi tenker dette skal gjelde både for hingstar og hopper. Når det gjeld eldre individ må ein gjerne stille strengare krav. Vektlegginga blir difor 40 %.

I dag er det vanskeleg å lese arvbarheit og miljøpåverknad. Skulle ein få det til måtte ein gi alle individ like rammevilkår i oppveksten, noko som vil vere umuleg å ha som målsetting. Ein må ha ei gradering som går utifrå ein poengskala, som då gir ei breiare vurdering enn godkjent/ ikkje godkjent.

3. Travprøve for 3 års hingstar bør absolutt innførast igjen, gjerne som ein del av bruksprøva. Prøva må gjennomførast innan ei litt romsleg idealtid, og framdrift og gode bevegelser må vektleggast. Det må vere ope for å kunne bruke framand kusk. Ta gjerne vekk lausmønstringa, den fungerer ikkje godt idag, for hingstar som slepp laus i ridehall for første gong. Dei «rasar rundt i galopp utan mål og meining».

4. Viktigast for premiering av individa, er at dommarane brukar avlsplan som sin bibel. Det må vere tydeleg samanheng mellom tal og kommentar. Graden godkjent kan godt takast bort. Ekstrasløyfe gis til 2 og 3 års unghopper, men då må alle karakterane vere 8 eller meir. Førstepremie og elite må det ikkje gå inflasjon i å dele ut.

5. Ingen avteikn kan godtakast på fjordhest, det må ikkje vere rom for synsing. For hoppene må ein ha ein overgangsperiode, kanskje heilt opp mot 10-12 år.

6. Utanlandske hingstar må minimum ha gjennomført samme testar som norske kåra/ premierte hingstar. Noreg som «The Motherland of the Fjord Horse» kan bestemme korleis vi vil ha fjordhesten.

Lykke til vidare med arbeidet!

Vennleg helsing
Nordre Sunnmøre Fjordhestlag
Oddmund Urke
leiar

Innspel til avlsplanen

Eid Fjordhestlag hadde kalla inn til medlemsmøte for å diskutere dei seks punkta som er ute på høyring. Vi hadde gode diskusjonar kring alle punkta, der ulike synspunkt kom fram. I innspelet frå laget får vi naturleg nok ikkje med alle desse, men vi har samanfatta det viktigaste av det som vart diskutert på kvart punkt.

1. *Vurder vektinga av eigenskapar i avlsmålet. I dag har vi denne vektlegginga:*

- *Eksteriør 50 %*
- *Bruksegenskapar 30 %*
- *Lynne 10 %*
- *Holdbarheit 10 %*

Eit forslag som kom fram på møtet vårt var om det kunne vere eit alternativ å vekte dei fire punkta ulikt, etter kva alder det er på hesten? Dette gjeld først og fremst hingstane. Vi meiner det er feil at bruksegenskapar får ei så stor vekting når dei er tre år, sidan det er noko bygrensa kor mykje ein får sett av hesten sine bruksegenskapar slik det er i dag. Når dei er fire år blir dei grundigare testa i bruksegenskapar, og då er det meir rett å ha ei slik vekting av dei ulike eigenskapane.

Det vart også diskutert om ein bør ha ulik vekting på hopper og hingstar, sidan dei har ulike vurderingsgrunnlag på til dømes bruksegenskapar. Slik det er i dag har hingstane eit meir omfattande opplegg for bruksprøvene, og det kan derfor kanskje vere naturleg å ha ei ulik vekting.

2. *Er bruksprøvene tilfredstillande slik dei er i dag? Kva fortel dei om arvbarheit og miljøpåverknad? 30 % vektlegging (som no)? Godkjent/ikkje godkjent?*

Slik bruksprøvene for 3 års hingstar og hopper er i dag, meiner vi det i altfor stor grad er ei bedømming av kusken. Dei fortel lite om arvbarheit, anna enn at ein ser om den er trygg for vogna, noko som er eit veldig viktig element. Men slik køyreprøva blir bedømt er det i stor grad miljø som avgjer om hesten får topp resultat eller ikkje. Kanskje det kunne vore ein idé å innføre godkjent/ikkje godkjent, og heller ha ein flott premie i tillegg til beste kusk? Ein annan ting som eit samrøystes møte meiner bør gjerast noko med, er tyngda på 4-hjulsvogna som hingstane dreg. Poenget med køyreprøva er å sjå om hesten er trygg framfor vogna, om den er samarbeidsvillig og korleis den bevegar seg. Det er verkar difor lite hensiktsmessig at dei skal trekke ei tung vogn, dette gjer at mange hestar blir trenar for tungt i ung alder. Vi foreslår at den lettaste vogna skal brukast til alle, utan ekstra vekt i den. I tillegg ønska fleirtalet på møtet at ein i tillegg skal ta inn igjen omspenning til 2-hjulsvogn, slik det var nokre år. På den måten får vi sett røslene i trav betre, sidan hestane får bevege seg friare med ei lettare vogn der dei ikkje går i trekk. I tillegg får ein sett for- og fråspenning ein ekstra gong.

Vi har tidlegare spelt inn tanken om eit anna moment som også kan vere aktuelt å ha med i staden for/i tillegg til lausmønstring, og det er longering. Då får ein sett hesten bevege segg fritt, men samstundes i gjevne rammer. Ein får sett alle tre gangartane på eit voltespor, noko som også viser hesten si evne til å balansere seg og regulere seg. Sidan hesten går i line får ein også sett om den er lydig og samarbeidsvillig.

Det vart også peika på noko som eigentleg gjeld både for punkt 1 og 2, og det er at lynne er noko som er viktig å legge vekt på, men det er kanskje noko som er vanskeleg å vurdere. For å få ein best mogleg observasjon av lynne til hestane, er det eigentleg noko som bør gjerast over tid. Dette er kanskje det største minuset med at hestane ikkje lenger er inne til utvida bruksprøve. Det vart også stilt spørsmål om ein klarte å skilje mellom gemytt og lynne når hestane vart vurdert på dette under utstillinga.

Sjå punktet ovanfor angående vektlegging.

Vi fekk også informasjon frå Anne-Karin Løken at bruksprøvene er under revidering, og vi reknar derfor med at det kjem ein ny høyringsrunde når dette er klart.

3. Kan det vere aktuelt å innføre travprøve for 3 års hingstar ?

Eid Fjordhestlag ser ingen gode argument for å gjeninnføre travprøva. Den er fin å ha som ei showklasse, men sidan fjordhesten ikkje er avla for å vere ein ponnitravar er det ikkje naturleg å ha ei travprøve som ein del av vurderingsgrunnlaget for 3 års hingstar.

4. Kom med innspel til kriteria for sløyfe, ekstrasløyfe, G, 3.,2. og 1. premie.

Vi meiner at det ikkje skal leggest fast føringar i form av kva karakterar hesten må oppnå for å kvalifisere for dei ulike premiegradene.

Ein ting Eid Fjordhestlag ønskjer skal takast opp til vurdering er om det er riktig at hestane kan bli ferdig premierte som fireåringar. Ein stor del av dei som deltok på møtet var samde i at det er for tidleg å kunne oppnå 1.premie når hesten er fire år. Ein 1.premie skal henge svært høgt. Vi tenkjer i første rekke på hingstane, og vi meiner at det ikkje burde vere mogleg å oppnå 1. premie før hingsten er åtte år. Slik vi ser det er det mange gode argument for å gjeninnføre obligatorisk oppmøte som åtteåringar.

- Dei fleste hestar er ikkje ferdige som fireåringar. Det er difor interessant å kalle dei inn igjen når dei er åtte for å sjå korleis dei er når dei er heilt ferdig utvaksne.
- Ein får ein peikepinn på haldbarheit.
- Ein får eit betre vurderingsgrunnlag på bruksegenskapar sidan hesten har hatt moglegheit til å vise seg fram på konkurransebana.
- Det er ein fin måte å få vise fram dei eldre hingstane.
- Det er ein stimulans til hingstehaldarane sine for å halde i hingstane i bruk og trening.
- Ein får fleire dyr på utstilling, noko som er viktig for å holde oppe interessa for utstillingane.

5. Kva kan godtakast av avteikn på Fjordhest? Kom gjerne med konkrete skildringar.

Det kom fram ulike synspunkt kring kva ein skal godta og ikkje av avteikn. Nokre meinte at reglane for avteikn er inkonsekvente slik dei er i dag, og at ein burde enten tillate avteikn både på i hovudet og på høvene, eller ikkje tillate avteikn i det heile. Andre igjen meinte at vi har ein så liten bestand av rasen no at vi ikkje har råd til å ha så strenge reglar som vi har i dag, og

at ein bør gå mot ei moderering av reglane. Medan størsteparten av forsamlinga meinte at ein ikkje burde tillate meir enn det som er godkjent i dag.

6. Kva retningslinjer er ønskelege for import av sæd frå utanlandske hingstar?

Sidan det er tillat å bedekke hoppa si i utlandet, og deretter få godkjent avkommet, bør det diskuterast om ikkje dette bør gjelde for hopper som er inseminerte av sæd frå utanlandske hingstar.

Vi veit at det har vore jobba for å få til ein felles avlsplan for alle land som driv med oppdrett av fjordhest, og om ein hadde lukkast med å få til dette arbeidet, hadde det vore i alle fall litt enklare å handtere denne problemstillinga.

Det kan uansett vere lurt at det ikkje blir opna fritt opp for import av sæd, men at ein må få ei form for godkjenning først.

Beste helsing

Styret i Eid Fjordhestlag

Ytre Sunnhordland Fjordhestlag
v/Reinert Skumsnes
Schouterrassen 32
0573 Oslo

Norges Fjordhestlag
v/avslutvalet

Oslo, 17.01.2015

Høyringsinnspel til revidering av avlsplan for fjordhest

Ytre Sunnhordland Fjordhestlag har gått gjennom avlsplanen slik den føreligg i dag. I det store og heile er me godt nøgd med det som står i avlsplanen. Når me no likevel kjem med innspel er det med utgangspunkt i spørsmål utforma av avslutvalet.

1. Med utgangspunkt i dagens avlsplan føreslår me berre mindre endringar i vektinga av eigenskapar: Eksteriør 50%, Brukseigenskapar 20 %, Lynne 20%, Holdbarheit 10%.
2. Test er blitt betre, men viktig at nivå på framandrytter/-kusk er høg slik at ein i større grad kan få ut det beste av hestane. Ein ynskjer 'testing' av hingstane som ikkje krev bestemt skoloring i forkant, med fokus på samarbeidsvilje, potensiale og rørsler (dvs. ikkje fokus på form og bestemte øvingar). Det er likevel viktig at ein stimulerer til at hingstar kjem førebudd: dette spelar uansett ei vesentlig rolle for utfall.

Vanlige prøvar er greie som dei er, men det er problematisk at dommarar har ulik praksis, det vera seg vektlegging av eigenskapar og bruk av poengskala. Det er difor viktig at ein har fokus på kvalitet og 'kalibrering' av bruksprøvedommarar i tida framover. Ein ynskjer ei meir forutsigbar og strømlinjeforma vurdering.

Dette med arv og miljø i høve til brukseigenskapar engasjerer, og me brukar mykje tid på å diskutere dette: Det me veit med sikkerheit er at kusk, rytter og andre miljøfaktorar spelar ei stor, og om ikkje avgjerande rolle. Vidare veit me for lite om biologisk nedarving av brukseigenskapar til å vekte dette for mykje.

Fleirtalet går inn for godkjent/ikkje godkjent bruksprøve. Ein føreslår difor å endre vektinga av eigenskapar i avlsmålet: Eksteriør 60%, Lynne 20%, Holdbarheit 20%, Brukseigenskapar godkjent/ikkje godkjent.

Kommentar: Me ser lynne og holdbarheit som viktig, men stiller spørsmålsteikn ved om det er formålstenleg å alltid vurdere desse

eigenskapane: Lynne (evt. ro og evne til samarbeid) bør vurderast under test/bruksprøvar. Holdbarheit bør vurderast når hest er av ein viss alder.

3. Når det gjeld eventuell innføring av travprøve for 3 årshingstar stillar ein spørsmål ved formål: ein ser frie rørsler under lausvisning, og rørsler under rytting og kusk i eksisterande bruksprøvar. Dersom ynskje er å sjå meir trav, føreslår me at ein legg opp til meir trav under aktuelle bruksprøvar.

Dersom ein meiner travprøve har ein viss showverdi, kan ein eventuelt innføre frivillig travprøve, men då sjølvstilt utan vektning i avlsmålet.

4. Dagens kriteriar for sløyfe, ekstrasløyfe, G, 3., 2. og 1. premie fungerer godt. Me diskuterer kor vidt kriteriar bør vera klarare, men landar på at det er problematisk, og gjerne verkar mot sin hensikt, å innføre 'låste krav' til dei ulike premiegradene.
5. Når det gjeld avteikn, er me i all hovudsak nøgd med det som står i avlsplanen. Likevel: sidan ein har spesifisert avteikn på bein, bør ein også spesifisere kor stor stjerne som akseptert på hopper. Me undrar oss også over krav til symmetriske lyse spalter: er dette logisk? Er det faglig fundert?
6. Dersom ein skal kunne bruke sæd frå utanlandsk hingst, må denne vera godkjent for avl i heimland, og ha godt eksteriør. Avlsråd må også godkjenne (i forkant) for at avkom skal få raudt pass. Vidare vil me oppfordre til meir samarbeid med naboland for å få likare/meir samkøyrd avlsmål.

Lykke til med utarbeiding av utkast til ny avlsplan!

Beste helsing,
Ytre Sunnhordland Fjordhestlag

Norges Fjordhestlag

avlsutvalet

Fylkes-/distrikts- og lokallag

Revidering av avlsplan for Fjordhest

Arbeidet som vart gjort med avlsplanen for Fjordhest i slutten av 2014 og fyrste halvår av 2015, var ei tilpassing til det nye regelverket etter at det vart offentleggjort at kåringslova skulle falle bort 01.01.15. Det var ingen fullstendig revisjon av avlsplanen med justering av detaljar (som til dømes vektning av eigenskapar, raseskildring, bruksprøver o.l.). No er tida inne for å starte prosessen med ein fullstendig revisjon av avlsplanen. Nytt utkast skal vere klart for oversending til Norsk Hestesenter og Mattilsynet 01.10.2016.

Avlsutvalet ønskjer ein høyringsprosess der medlemane får gode høve til å kome med innspel. Som utgangspunkt sender vi ut nokre aktuelle og sentrale spørsmål. Svar på desse vil gje oss godt grunnlag for det vidare arbeidet. Samstundes håpar vi òg at medlemane kjem med innspel på andre punkt i avlsplanen som dei meiner bør endrast.

Høyringsfristen er sett til 20.02.2016. Arbeidsgruppa utarbeider eit framlegg etter å ha gått gjennom innkomne innspel frå fylkes-, distrikts- og lokallag. Styret i Norges Fjordhestlag vil presentere dette framlegget som orienteringssak på årsmøtet i mai, før det ev. vert gjort ytterlegare justeringar. Den reviderte avlsplanen skal gjelde frå og med 2017.

Innspela sendast til post@norsk-fjordhestsenter.no

Her er nokre aktuelle emne/spørsmål som vi ønskjer tilbakemelding på:

1) Vurder vektninga av eigenskapar i avlsmålet. I dag har vi denne vektlegginga:

Eksteriør	50%
Brukseigenskapar	30 %
Lynne	10 %
Holdbarheit	10 %

Kva som er Fjordhest er det individet vi ser, med dei variasjonane som er innad i rasen. Jølster Fjordhestlag ynskjer inga endring av dagens % fordelingar.

2) Er bruksprøvene tilfredstillande slik dei er i dag? Kva fortel dei om arvbarheit og miljøpåverknad? 30 % vektlegging (som no)? Godkjent/ikkje godkjent?

Bruksprøvene i dag fortel vel mest om miljøpåverknad. Godkjent eller ikkje godkjent bør vere nok, men karakterskala kan godt brukast. Bør gjelde for både hopper og hingstar. Dagens køyreprøve på hopper er ikkje samanliknbar pga ulike arenaer og dommarar. Ein må få til tilnærma like baner på hopper og hingstar. Momenta må vere like uavhengig av kjønn. Dommarane må kalibrerast på dette, og har arrangøren ei god løype må arrangør få bestemme kor prøvene skal gå. Å ha ei køyreprøve på ei tilnærma flat travbane er ikkje godt nok, når det ligg flott naturleg område litt lengre unna. Kanskje nokre bruksprøvedommarar treng avløyning...

Er hesten køyrbar = godkjent, ikkje køyrbar = ikkje godkjent.

3) Kan det vere aktuelt å innføre travprøve for 3 års hingstar ?

I dagens test inngår 9 moment. Kvifor ikkje travprøve og? Jølster Fjordhestlag meiner travprøva er eit godt moment for å vurdere arbeidsvilje og kor kvikk/arbeidslysten hesten er.

4) Kom med innspel til kriteria for sløyfe, ekstrasløyfe, G, 3.,2. og 1. premie.

Jølster Fjordhestlag vil ha desse kriteria:

9 i heilskap - 1 premie hp/hg - Sløyfa unghest + ekstrasløyfe

8 i heilskap - 2 premie hp/hg - Sløyfa unghest + ekstrasløyfe

7 i heilskap - 3 premie hp/hg - Sløyfa unghest

6 i heilskap - G premie hp - Sløyfa unghest (kun hopper)

Bruk av skjønn for tildeling av ekstrasløyfe må ikkje forekomme, då får dommarane heller trekke ein halv karakter slik det ikkje vert 8 i heilheit.

5) Kva kan godtakast av avteikn på Fjordhest? Kom gjerne med konkrete skildringar.

Fjordhesten skal ikkje ha avteikn utover dei primitive. Dei dukkar plutselig opp, og er vanskeleg å styre. Men, rau og gulblakk må få lov å ha lyse høver om det er likt på alle 4 bein, vi tykkjer ikkje graden av lyst skal vere avgjerande for 4 eller 8 i type. Når det gjeld stjerne meiner vi som før innsendt svar at dette ikkje er ynskjeleg. Avteikna må skrivast i stambok, uansett kor dei er.

6) Kva retningslinjer er ønskjelege for import av sæd frå utanlandske hingstar?

I vedteken avlsplan 2015 vart semin likestillt med transport av hoppe ved bruk av utenlandsk hingst. Ein ville kanskje tru at 2015 då vart eit år der import av sæd ville konkurrere ut norske hingstar, dette har synt seg å ikkje verte. Det er kostbart å importere, drektighetsprosenten ser ut til å vere lågare ved semin. Mattilsynet hadde i si konsekvensutgreiing dette oppe, der dei konkluderer med at det er dyrevelferdsmessig riktig å kunne bruke semin framfor transport av hoppe over lange avstandar.

Elles syn på avlsplan:

6.,1,5 Vektlegging av stamme, lista for å kåre hingstar med spesiell stamme må leggast lågare. I dagens avlsplan er det avlsutvalet som avgjer kva som er spesielt. Avlsutvalet må kunne brukast av avlarane i slike høve. Det nye programmet til Norsk Hestesenter, EVA, vil vere til god nytte ved bruk for slikt utval.

6,2,2 Overbein. Dette punktet høyrer vel til under punkt 5,1,1 Eksterior III Bein

Gjelder alle stilte hestar. Presisering for dommere på utstilling. Det synes tilfeldig fra dommer til dommer om de trekker for overbein. I dette punktet står det ganske klart om det skal trekkes eller ikkje. Korleis overbeina er plassert, og elles beinstilling. Bein forandrar seg og lite etter 2 års alder, kanskje skulle karkater sett på fyrste utstilling gjelde ut livet?

Karaktersetting på utstilling:

Ein må satse på ei lik dømning over heile landet, dommarane må kalibrerast og ikkje minst kunne avlsplanen!

Når det gjeld karaktersetting synes vi ein skal sjå til Danmark der ein har fleir delkarakterar på hesten. Det vil verte lettare for dommarane å dømme berre ein og ein del av hesten. Det vil og verte enklare for eigar å velge rett hingst til hoppa om karakterane vert så synlege. Mykje godt kan ligge i ein god kroppsbygnad/muskulatur karakter, men kva med det dårlege, det vert skreve kommentarar i dag, men ikkje alle er like flinke til å få alt med.

Eksempel på inndeling med karaktersetting

9876 87 678 8, dei fire første tala handlar om type og kropp, dei neste to om fundament, så 3 om bevegelse og helheten er den siste. Tar vi dei ein etter ein, så ser det slik ut:

9-tallet er gitt for type og preg

8-tallet er gitt for hovud og hals

7-tallet for skulder og manke

6-tallet for overlinje og bakpart.

Så er der det to fundamentskarakterer.

8 er gitt for forlemmer

7 for baklemmer

De tre bevegelseskaraktene gir seg selv.

6 for skritt

7 for trav

8 for galopp

Og endelig helhetskarakteren.

På hingsteutstilling skal ein ikkje settje begrensing på antall kåra hingstar. Vi vil og gjeninføre plikt til å vise hingstar over 8 år, fordi vi som avlar då kan sjå kor haldbar hingsten er. Den kan gjerne visast i open klasse.

Beste helsing

Jølster Fjordhestlag

Toril Øvrebø - leiar

Emne:

Revidering av avlsplan

Hei!

Sykkylven Fjordhestlag stiller seg bak innspelet frå Møre og Romsdal Fjordhestlag i høve revidering av avlsplanen for Fjordhest.

Med helsing
Harald Rogne
leiar

Revidering av avlsplan for fjordhest.

Innspel frå Ørsta og Volda Fjordhestlag & Indre Nordmør Fjordhestlag.

1. Vekting av eigenskapar i avlsmålet:

Vi vil ha ulik vekting i dei forskjellige klassene,

- Klasse 3 : Eksteriør: 60%, Brukseigenskap: 10%, Lynne: 20%, Haldbarheit: 10%
- Klasse 2a: Eksteriør: 50%, Brukseigenskap: 20%, Lynne: 20%, Haldbarheit: 10%
- Klasse 7 : Eksteriør: 50%, Brukseigenskap: 20%, Lynne: 20%, Haldbarheit: 10%

Viktig for fjordhesten å ta vare på den unike utsjånaden og det gode lynne.

2. Er bruksprøvene tilfredsstillande slik dei er i dag.

- Vil ha tilbake rygging i bruksprøvene og fjerne holt i 10 sekund og holt i bakkeprøva. På grunn av at det er hardt for ein våryr treårshingst å stå i ro så lenge.
- Ved for/fråspenning skal det vere tomt for hest i området rundt.
- Utvida bruksprøve kan bestå av tre moment: riding, lausmønstring og arbeidskøyring anten med ukjent/kjent kusk/rytter.

2 b. Kva fortell prøva om arvbarheit og miljøpåverknad.

- Rørsle og lynne vil vise seg igjen i prøva.
- Miljøpåverknaden spelar også inn.
  - Kusken
  - Systemet rundt utstillinga

2 c. Godkjent/ikkje godkjent bruksprøve

- Bruksprøvekarakterar skal fortsatt bestå.
- Vi vil at bruksprøva skal gjerast litt lettare(punkt over), medan dei heller kan testast meir som fireåringar på arbeidskøyring.
- Vise at du har ein god brukshest, sjølv om han ikkje blir kåra. (kan påverke salet.)

- Stor forskjell på dei som har fått godkjent. Får ikkje lønn for arbeidet, ein kan risikere at nokre «nedprioriterer» køyringa med mål om kun godkjent.
- Meir vektlegging på eksteriør? Når det står mellom to hingstar eksteriørmessig, blir bruksegenskapen brukt til å skilje hestane.

3. Travprøve

- Eit alternativ kan vere travprøve utan tid og krav til utstyr.
- Fordelen er at du får sjå framdrifta og bevegelsane.
- Kanskje nokre vegrar seg litt.

Her var det stor usemje i gruppa dei unge er imot, dei eldre for ☺

4. Kriteria for sløyfe, ekstrasløyfe, G, premiering

- Godkjent bør strykast.
- Ekstrasløyfe må ha 40 poeng der type og preg ikkje kan vere under 8, berre ein einskildskarakterar kan vere 7.
- 1. premie må vekk frå 4 års hingstar og hopper. Hopper og hingstar må visast igjen som 6 åringar eller eldre for å kunne få 1. premie. Hingstar blir kalla inn til avlsvurdering når dei er 8 år. Dei kan behalde premiering sjølv om dei blir tatt ut av avlen.
- 1. premie må ha minst 9 på «rasetype og preg» og 9 i heilheit.
- 2. premie kan ikkje ha under 8 i einskildskarakterar.
- 3. premie må ha 7 i heilheit.

5. Kva kan godtakast av avteikn?

- Avteikn godkjennast verken på hopper eller hingstar.

6. Retningslinjer for import av sæd frå utanlandske hingstar:

- Viss ein skal importere sæd frå hingstar i utlandet må importøren søke raseorganisasjonen om godkjenning.
- Hingstane bør ha tilsvarande godkjenning som vi har i Norge og aller helst bør ein el. fleire frå den norske kåringsnemda vore med på kåringa.

Generelt om avlsplanen

- Avlsplanen punkt 6.3.3 seier at hingstar skal testast på utvida bruksprøve med lettvogn – ikkje maratonvogn. Då kan det vere opp til eigar om kva sele/vogn ein vil stille med.

Mvh.

Ørsta og Volda Fjordhestlag v/ Lisbeth Mo Myklebust

Indre Nordmør Fjordhestlag v/Nils Haugen

Emne:

Fw: Innspe frå Dalane Fjordhestlagl, revisjon av avlsplan for fjordhest

---

From: Åse Helene <aaseravn@hotmail.com>

Sent: Saturday, February 20, 2016 10:20 PM

To: Anbjørg Ueland

Subject: Innspe frå Dalane Fjordhestlagl, revisjon av avlsplan for fjordhest

Til Norges Fjordhestlags arbeidsgruppe

Hei!

Håpar det er greitt at eg skriv innspelet frå Dalane Fjordhestlag direkte inn her på mailen min, har diverre litt problem med nett-tilgangen på den datamaskinen det er Word på og klarer difor ikkje sende vedlegg.

Helsing Åse Ravndal

**REVISJON AV AVLSPLAN FOR FJORDHEST,
INNSPEL FRÅ DALANE FJORDHESTLAG**

Her svar på dei aktuelle emna/spørsmåla:

1. Som i dag.

2 a. Ok. som i dag, men på køyreprøva ynskjer me å ta bort diskvalifikasjonen dersom hesten ikkje går i draga. Heller lågare poengsum. Presisjon: Både høge og låge drag må vera tilgjengelege på utstillingane.

b. For hopper: Som i dag, obligatorisk køyreprøve. Ynskjer i tillegg obligatorisk lausmønstring/rideprøve, dette for betre å få synt fram gangartane, spesielt galoppen.

c. Lynnekarakter har gitt forbetring over tid (arvbart), men miljøet vil alltid ha ein viss påvrknad, noko som kan slå ut både positivt eller negativt.

d. Ynskjer talkarakterar, som nå.

3. Ynskjer ikkje travprøve for treårs hingstar. Treåringane er for unge og er ikkje klare til såpass hardt arbeid. Men, vil gjerne ha travprøva inn att, nå som eit moment i dei utvida bruksprøvane for fireåringane, utan tidtaking.

4. Sløyfer og premiering: Ekstrasløyfe: Kun til individ med rein 8-rekke.

Ved 2. pr. som treårs: Kun til individ med rein 8-rekke pluss minimum ein 9-ar.

Ved 2. pr. som fireårs: Maks ein sjuar, resten høgare,

Ved 1. pr. som fireårs: Rein 8-rekke + minimum ein 9-ar.

Ved 3. pr. + G. pr.: Som nå.

5. Avteikn: Har vore streng politikk på avteikn i mange år nå. Ser likevel ikkje at avteiknsforkomsten har gått ned og hingstar blir framleis godkjende med avteikn på kjønngorganet. Sslike avteikn kan genetisk sett jamnstellast med stjerne. Det er viktigare å ta vare på det genetiske mangfaldet enn å sjalte ut elles gode dyr pga. stjerne/avteikn på høvene. Ynskjer difor at også hingstar skal kunna godtakast for avl sjølv med stjerne/avteikn på høvene. Genetisk variasjon betyr meir enn nokon gong i ein minkande populasjon!

6. Import av sæd: Ynskejr same regelverk som ved import av levande dyr (dvs. minimum 5 kjende fjordhestgenerasjonar) + at hingsten må vera godkjend for avl i eige heimland.

Hei.

Her er Midthordland Fjordhestlag sine svar på spørsmål i forbindelse med revidering av avlsplan.

1) Vektinga er fin som den er Vi kan ikkje sjå korleis vi heller vil ha den.

2) Bruksprøvene er tilfredstillande slik dei er. Ein kan ikkje få vekk all miljøpåverknad uansett. Miljøpåverknaden vil vere den samme om ein har poengskala og skiller på hestane gjennom poeng eller om ein har godkjent/ikkje godkjent. Ellers meiner vi bestemt at ein bør halde fram med kjøreprøver på både hingster og hopper. Uten eit krav om kjøreprøver vil ein få mindre innkjørte fjordhester, som ikkje gagnar rasen.

3) Travprøve på 3 åringer har ingenting for seg. Trav får dei vist på kjøreprøven i bruk, samt i mønstring og lausmønstring. Ein treng ikkje sjå kor fort ein 3 åring kan trave for å teste ut bruksegenskapene.

4) Det er vanskelig å komme med konkrete kriterier for dei forskjellige premiegradene, syns ikkje det trengjer å vere eit bestemt tall på det. Er hesten god nok feks for ekstrasløyfe så er den god nok for det, men det bør jo vere eit visst nivå på hesten.

5) Vi meiner at i utgangspunktet skal ein ikkje ha andre avteikn enn dei primitive avteikna på fjordhest. Med unntak av kvite striper i høvene, då dette har vist seg på fleire farger, og brunblakk, og har blitt sett at det kan komme på hester i vaksen alder, derfor vil ikkje vi anse det som eit avteikn.

6) Vi kan ikkje sjå for oss at det blir mange som vil benytte seg av det om ein åpner for import av sæd fra utenlandske hingster. Nokon vil det vel vere, men vi er svært usikre på om det vil bli eit stort problem. Men det kan vere greit å ha ein viss kontroll på det så det ikkje blir eit stort problem at ingen bruker norske hingster, men bare importert sæd.

Mvh Kjersti A. Botnevik
for Midthordland Fjordhestlag

Til NFLs arbeidsgruppe,

hei!

Har diverre problem med internett på datamaskinen som har Word, skriv difor direkte inn på mailen.

Helsing Åse Ravndal

INNSPEL FRÅ ROGALAND FJORDHESTLAG,
ANG. REVISJON AV AVLSPLANEN FOR FJORDHEST

1. Som i dag.

2. Me meiner bruksprøvene er bra som dei er,, men ynskjer leggja til lausmønstring/longering på hopper, slik at galoppen blir synt. Fjordhesten er pr. i dag primært ride- og køyrehest og galoppen bør vektleggjast. Positivt om alle hoppeklassar på utstilling hadde valfri rideprøve i tillegg tilobligatorisk køyreprøve, dei kunne då ha synt galopp under ryttaar.

Bruksprøvene fortel lite om arv og meir om miljø. Bra miljøtrening hest vil klart gjera det godt på bruksprøver. Fokus Unghest kan vera eit moment her, då mange unghestar får god miljøtrening når dei deltek og det kan så bli lettare å luke ut hest med dårleg lynne på det grunnlaget.

Forspenning, køyreprøva: Trekk to poeng for forspenning.

Talkaraktrane på bruksprøvene vil me behalda, gulerot for mange om å trene litt ekstra i forkant.

3. Heller travprøve som moment for fireåringane under bruksprøvene, dei er meir klare for dette enn treåringane.

4. Sløyfer i dag- ok.

Ekstrasløyfer - minimum 8 i heilheit.

3. pr. og G. pr. som nå.

2. pr. som nå.

1. pr. som nå.

Men:

* Hopper får pr. i dag 1. pr. utan nokon gong å syne galoppen sin.

* For å setja ned ein hest i premiegrad må det vera VESENTLEGE feil på hesten!

5. Streng avteiknspolitik som i dag er ikkje positivt for det genetiske mangfaldet, dagens reglar gjer at ein risikerar å miste gode dyr både eksteriør- og stammemessig. Ynskjer mildare dømning av avteikn, der stjerne er lov på både merrer og hingstar. Bles bør diskvalifisere. Ynskjer og avteikn på rød- og gulblakke hestars høver godkjente, så lenge ikkje over kronranda, sjølv med usymmetri.

Hingstar fins i dagens avl med avteikn på kjønnsorgan og det er like ille som "flekk i panna". Flotte hingstar kastrerast pga små avteikn og dyr blir slakta av same årsak. Dette har ikke rasen vår råd til i dag, og me ynskjer difor at avteiknspolitikken blir mindre rigid.

6. Impor av sædt: Hingst som nyttast skal vera kára i heimlandet og ha minimum 5 enerasjonar dokumentert fjordheststamme.

Revidering av avlsplan for fjordhest

Innspel frå Møre og Romsdal fjordhestlag

1. Vekting av eigenskapar i avlsmål.
Vekte brukseigenskapar meir når hestane blir eldre. Mindre vekt på brukseigenskapar på 3 åringar, miljø har mykje å sei for kor langt dei er komne.
2. Bruksprøva skal bestå, men bør gjerast lettare for treåringar. Karakterordninga bør bestå. For treårige hingstar burde stopp i ned/oppoverbakke fjernast slik utstillingsplassen er i dag. Rygging burde takast innatt i kjøreprøva.

Utvida bruksprøve: Hardt program for 4 åringane på to dagar. Kan noko kuttast ut?
3. Ueinigheit i laget om dette. Dersom det blir aktuelt å ta dette inn att, kan det enten vere frivillig, eller leggest inn som eit moment i sjølve kjøreprøva?
4. Dommarane må dømme etter avlsplanen, ikkje etter kva dei sjølv likar.
Graden godkjent kan fjernast.
Ekstrasløyfe bør standardiserast. T.d. 40. poeng. Kun ein einskild karakter kan være under 8, og ikkje lavare enn 7. Rasetype/preg kan ikkje vere under 8.
5. Det er ynskjeleg at fjordhesten skal vere utan avteikn. Dette gjeld både i hovudet og elles, på hingstane må «utstyret» sjekkast når det er ute på lufting. ☺ Det er ikkje gjennomførbart å stramme inn dette heilt slik situasjonen er no, men ein kan t.d. lempe på kravet i ein overgangsperiode for hopper.
6. Minimum same status som godkjente hingstar i Norge.

Andre innspel:

- Stjerne/lita stjerne – det same må skrivast over alt i avlsplanen. I dag står det ei stjerne kan godtakast på hopper i sjølve avlsplanen, men ser ein på vedlegget om fargar står det ei lita stjerne. Kva er det?
- Dommarar og dømning: Tekst og tal på dømmeskjema må henge saman. Døme: Bra – 7, god – 8 osv. Mykje ulikt å sjå på utstillingar rundt om.

Revisjon av avlsplan for fjordhest

– Uttale frå Naustdal og Vevring fjordhestlag

Vi i Naustdal og Vevring fjordhestlag har drøfta avlsplana for fjordhest, og dei punkta arbeidsgruppa ynskte tilbakemelding om, på styremøte den 8. februar 2016 og på årsmøte den 17. februar 2016. Her kjem innspela våre:

- **Vekting av eigenskapar i avlsmålet:** Vi meiner at eksteriør bør telje absolutt mest, medan bruksprøver og lynne bør telje lite. Desse eigenskapane viser svært låg arvegrad, og det vi ser det heller ikkje som noko problem eller nokon utfordring for fjordhesten at han har eit dårleg lynne eller ikkje kan brukast. Lynne og brukseigenskapar vert sterkt påverka av miljø, og det er dermed svært usikkert om det har noko føre seg å legge vekt på dette når ein vel ut avlsdyr. Ein kan ikkje vente nokon framgang eller endring av desse eigenskapane når arvegraden er såpass låg som den er. Når det gjeld eksteriør er det viktig at det er samsvar mellom beskriving og karakterar. Rasetype og preg må vektleggast i større grad enn i dag, det er trass alt dette som gjer at ein kan skilje ein fjordhest frå andre hesterasar. Også kjønnspeg må vektleggast meir. Bruksprøver og lynne kan vere godkjent/ikkje godkjent, og lynne kan eventuelt takast med under heilskap. Det er fyrst og fremst eksteriøret til hesten som er arveleg, og som bør telje mest under dømminga. Rørsler bør dømmast på ein annan måte, no vert det sett på veldig mange ulike plassar (under mønstring, lausmønstring, bruksprøve osv.), og det er ofte lite samsvar mellom dei ulike rørslekarakterane. Ein må vurdere korleis ein skal dømme rørsler slik at det blir meir korrekt, og gir eit meir reelt bilete av hesten sine rørsler.
- **Bruksprøver:** Det er viktig at bruksprøvene er så enkle som mogleg, slik at ikkje folk kvir seg for å stille hest fordi dei skal igjennom krevjande prøver. For fjordhesten er det av det beste om så mange dyr som mogleg møter til bedømming og vurdering. Sidan bruksprøvene fyrst og fremst handlar om miljø og trening, og veldig lite om arv, meiner vi at det beste vil vere om desse vert vurdert med godkjent/ikkje godkjent. Ein kan godt gi hestane poeng som i dag, for å halde på konkurransemomentet, men prøvene bør ikkje ha nokon innflytelse på premiegrad eller kvalitetsrekkefylgje. Ein bør altså ikkje ha nokon karakter (som tel i samandraget) på bruksprøvene, berre godkjent/ikkje godkjent. Det er også viktig at eksteriørdømmarane ser rørslene i bruksprøvene og brukar dei i vurderinga si. Det er her vi får sett rørslene slik dei er når hesten er i bruk, og dette betyr mykje.
- **Travprøva:** Vi drøfta travprøva, og konkluderte med at vi ser både positive og negative sider ved å innføre denne att. Travprøva er ein svært god måte å få sjå framdrift og arbeidsvilje i hesten, og her får vi også verkeleg sett korleis den beveger seg når den kjem opp i litt fart. I tillegg er travprøva noko som vert sakna hos mange tilskodarar, og noko som også kanskje kan føre til at nokre får auga opp for fleire bruksområde (ponnitrav). Kanskje kan ein også rekruttere fleire gutar til miljøet med litt «fart og spenning»? Ein får sett veldig mykje viktig gjennom travprøva, og nokre meiner at rørslene i fjordhesten kan ha blitt dårlegare etter at travprøva forsvann. Kanskje treng ein ikkje ha tidskrav, men det å få sjå hesten strekke ut rundt bana i trav vil vere positivt for vurderinga av rørsler, framdrift og arbeidsvilje. Ein vil sjå kva som bur i hesten.

Samtidig ser vi at det å innføre travprøva att *kan* føre til at færre stillar hest. Nokre utstillarar vil sjå på det å skulle køyre trav rundt bana som noko vanskeleg og skummelt, og då vil det kanskje gjere at dei ikkje møter. Travprøva kan dermed seiast å vere positiv, og noko vi gjerne vil ha tilbake, men ikkje viss det fører til mindre utval ved at nokon let vere å møte. Kanskje kan ein ha det valfritt: *køyreprøve eller travprøve*, eller ein kan ha travprøve for fireåringane? Lausmønstring gir lite informasjon om takt og balanse, så det er viktig å sjå hesten i bruk. Som vi alt har nemnd, er det viktig med enkle prøver, som gjer at flest mogleg møter på utstilling. Kanskje ei enkel køyreprøve for treåringar, og ei enkel rideprøve + eventuelt travprøve for fireåringar ville vore det beste? Sidan bruksprøvene fortel så lite om arv, bør bruksprøvene uansett berre nyttast til å vise at hesten kan spennast føre ei vogn og køyrast med, og at den kan ridast på. Fjordhesten skal ikkje vere nokon spesialrase, men ein allsidig hest med mange ulike bruksområde. Det er dermed ikkje behov for å vise anna enn at den er køyrbar og ridbar. Elles kan som nemnt bruksprøver vere med på å seie noko om arbeidsvilje, framdrift og rørsler.

- **Kriterier for premiegradar:** Vi drøfta ikkje spesifikke karakterkrav, men vi var einige om at det bør vere strengare krav enn no for å få fyrstepremie, både på hingstar og marar. Dei siste åra synest vi at veldig mange hestar har fått kvit sløyfe. Denne bør henge svært høgt, og berre delast ut til heilt spesielle dyr, som verkeleg utmerker seg. Det kan også godt vere strengare krav til kven som skal stå i kvalitet, og elles er det viktig at heile karakterskalaen vert brukt. Under dette punktet snakka vi også om at det er viktig at avlsplana og det som står i den vert fylgd i praksis. Avlarar og utstillarar må vite kva dei har å halde seg til. Det er også viktig med stabilitet i dømminga. Dommarane må fylgje og dømme etter avlsplana for fjordhest. Forholdet mellom premiegradane må stemme, kanskje er ein litt for «snill» med premiane i dag? Når det gjeld sløyfene, kan ein godt vere litt strengare med dei også, spesielt når det gjeld hingstane. Ein toårshingst bør ikkje få sløyfe viss dommarane ser så store feil at dei er rimeleg sikre på at hesten ikkje kjem til å bli kåra på Eid. Vi var også inne på det med kåring av treårshingstar. Kanskje bør det kårast fleire hingstar? Spesielt gjeld dette viss dei har ein eller fleire svært gode eller viktige eigenskapar (til dømes interessant stamme, god rasetype, godt preg el.). I slike tilfelle bør ein kanskje kunne sjå vekk frå andre småfeil, og la hestane få prøve seg i avlen for ein periode. Det gjer neppe nokon skade om fleire treåringar får nokre avkom, og det er viktig å spreie avlen på mange hestar og linjer.
- **Avteikn på fjordhest:** Når det gjeld dette punktet har vi ulike meiningar i laget. Nokre (fleirtalet) meiner reglane bør vere som i dag (stjerne på hopper, ingen ting på hingstar, og dei reglane som finst no når det gjeld lyse hovar/stripar på raudblakke og gulblakke hestar), medan andre (mindretalet) meiner ei bør tillate meir avteikn. Avteikn skuldast ikkje (som fargar) nokon enkel nedarving, men mange genar som verkar i lag. Arvegongen er heller ikkje kartlagt og klar, og det er fyrst og fremst *mengda av kvitt* som vert nedarva, ikkje plasseringa av det kvite. Det har også vist seg at avteikn ikkje berre skuldast arv, men også miljø (tilhøve på fosterstadiet). Einegga tvillingar eller klona hestar har ikkje dei same avteikna, og kan også vere med/utan avteikn, til trass for like genar. Forsking har vidare vist at gen for raud farge gjer at hesten mykje lettare visar avteikn, og at hanndyr får meir avteikn enn hodyr. Alt dette gjer at det å selektere for avteikn truleg ikkje har stort føre seg i avlssamanheng. Det som uansett er sikkert, og som vi alle var einige om, er at det bør stå tydeleg i avlsplana kva som er lovleg og ikkje. Uklare beskrivingar gir stort rom for tolking, og vi ser stadig døme på at hestar vert dømde ulikt på ulike stader og av ulike dommarar. Dette er negativt og uheldig. Uttrykk som «ei stjerne», og «synlege avteikn» gir stort rom for tolking.

- **Import av sæd:** Her har vi ikkje veldig mange sterke meiningar. Uansett trur vi ikkje at dette er noko som kjem til å bli nokon stor utfordring. Det er dyrt å importere sæd, og drektigheitsprosenten for fjordhest ved bruk av frosen sæd er låg. Det bør vere same krav til stamme som for hingstar som skal kårast her i landet. Elles kan ein stille spørsmål ved om ein berre skal gi raudt pass til avkom etter hingstar som tidlegare har vore kåra/premierte her i landet, eller om det er nok at dei er kåra/premierte i heimlandet sitt. Her konkluderte vi ikkje med noko spesielt.

Med helsing Naustdal og Vevring fjordhestlag v/Inger Grønntun (leiar)

Til
Avlsutvalet i Norges Fjordhestlag.

Tilbakemelding angående høring om avlsplanen.

På medlemsmøte i Midtre Nordfjord Fjordhestlag 15.2.2016 ble vi enige om følgende kommentarer til spørsmålene angående avlsplanen :

1. Vektlegging av egenskaper.

Eksteriør 60 %

Bruksegenskaper 20 %

Lynne 10 %

Holdbarhet 10 %

Møtedeltakerne forutsetter at utdanning av dommere er av høy kvalitet. Grunnen til at en reduserer vektlegging av bruksegenskapene er manglende tillit til at denne har vært riktig bedømt. Mange opplever at gode eller dårlige bruksprøver ikke har hatt noen betydning.

2. Er bruksprøvene tilfredsstillende ?

Vi mener at rygging må inn igjen i bruksprøven. De fleste vil at vi beholder bedømmelse ved hjelp av poeng. Dette for å stimulere til at det legges arbeid i å få gode brukshester.

3. Travprøve.

Det er flertall for å få innført travprøven igjen. Dette er positivt i forhold til at denne aktiviteten trekker publikum, og det er lett å se fremdriften i hingstene. Det er ingenting som tilsier at ikke fjordhesten skal kunne trave, kanskje den kan være med i ponnitrav på travbanen ?

4. Kriterier for premiering.

Mange synes det deles ut for mange 1. premier. Det er for tidlig å dele ut til en 4 - åring, da ser en de aldri igjen på utstilling. Det er viktig at utstillere har tillit til dommerne. Det er ingen vits i å sette poengkrav i forhold til utdeling av ekstrasløyfe el., dommere regulerer poengene uansett som de vil. Det er feil hvis en hest med ekstra flott fremtoning ikke kan gis ekstrasløyfe fordi den har 7 poeng på bein.

Vi ønsker å understreke at det er svært viktig at dommere dømmer rettferdig og stabilt og at dommeretikk blir vektlagt.

5. Avteikn.

Møtedeltakerne ønsket ingen endring i avlsplanen her.

6. Import av sæd fra utenlandsk hingst.

Vi mener at avlsgodkjente hingster som selges ut av landet før de blir brukt her bør tappes og at det lagres sæd til evt. seinere bruk. Ved import av sæd fra utenlandsk hingst må den være godkjent etter våre standarder.

Med beste hilsen Midtre Nordfjord Fjordhestlag

Vi hadde et medlemsmøte i Søre Romsdal Fjordhestlag og diskuterte de seks punktene som var lagt ut at det ønskes tilbakemelding fra lokallagene på.

1: Laget har diskutert seg frem til at vi er enige i den vekttingen som er gjeldene i dag. Det at eksteriør har 50% ser vi at henger sammen med bruks-egenskaper hos individet. Godt eksteriør, gode bruks_egenskaper og et godt lynne gir et godt individ med god holdbarhet. Oppfordre til å stille unghester for å få bedømmelse.

2: Dagens bruksprøve sier mer om miljø enn arvbarhet.

Det er enighet i laget om at det bør åpnes for alternative bruksprøver på utstillinger. Her på vårt møte ble det nevnt rideprøve, tømmekjøring (som hos ponnier) eller eventuelt sette opp et skeid. Her er det også muligheter til å se individets bruksegenskaper og kan være med på å få flere gode hester frem, selv om de ikke kan kjøres (som pga en kjøreulykke f.eks).

Det er også stor enighet i laget om at det bør åpnes for at hester skal kunne stilles to ganger i løpet av et kalenderår, ikke bare for 3-åringer. Dette ser vi på som en god mulighet for stimuli og rekruttering til miljøet, og at unghester ikke blir avskrevet med en gang. Det kan også være med på å bidra til at flere melder på hester til utstilling, flere hester, flere mennesker og større miljø. (Hoppeutstilling)

3: Nei.

4: Laget har ikke innspill til konkrete kriterier, men at det skal være likt. Lik behandling og lik bedømming uansett hvor i landet man stiller hesten sin. Dette er en av grunnene vi mener at det skal kunne åpnes for å stille hesten sin mer enn en gang i året. Skjerpe dommerne, minsker sjansen for avlyste utstillinger og mulighet for større arrangement.

5: Laget mener det bør åpnes for stjerne og striper i høver (ikke over 50% av hoven) Bør være unntak for rød-blakke og gul-blakke hester for å bevare fargene (hopper).

Når det kommer til hingster mener vi det bør være fokus på å bevare genpoolen. Gjøre unntak for å bevare gener og hingstelinjer som begynner å bli sjeldne. Dette er viktigere enn om hingsten har en stjerne eller hvite hår i pannen.

6: Krav om dokumentert avstamning, minst 5 ledd.

Hingsten må være kåret/premiert .

Opprettholde det med at hingster som er kåret i Norge og solgt til utlandet kan få sende sæd tilbake til Norge om det er hoppeiere som ønsker sperm.

Med vennelig hilsen

Maja Morstøl Bjerkeli, på vegne av Søre Romsdal Fjordhestlag

Hei

Se under på svar fra Østfold Fjordhestlag

Her er nokre aktuelle emne/spørsmål som vi ønskjer tilbakemelding på:

1. Vurder vektinga av eigenskapar i avlsmålet. I dag har vi denne vektlegginga:

Vi vurderer dette som vekting da vi synes det er vanskelig å si noe om lynne og holdbarhet på unghester ut ifra at utstillinger ofte kun er på en dag og det er dagsformen som spiller inn og eventuelt miljøet rundt. Dette sier ikke noe om hvor mye hesten er temt eller ei, eller om dette er noe som er arvbart. Kravet om at hestene skal inn når de er eldre har jo også falt bort. Hestene kan jo også være rolig i ringen og under bruksprøvene men kanskje har en uønsket atferd utenfor de områdene som blir bedømt da dette ikke blir fanget opp. Vi vurderer at eksteriøret er det viktigste.

- Eksteriør 60 %
- Brukseigenskapar 20 %
- Lynne 10 %
- Holdbarhet 10%

2. Er bruksprøvene tilfredstillande slik dei er i dag? Kva fortel dei om arvbarheit og miljøpåverknad? 30 % vektlegging (som no)? Godkjent/ikkje godkjent? Vi vil gjerne beholde poeng som det er i dag. Men vi synes at bruksprøvene kan senkes til 20% da vi mener at dagsformen ofte er tilfeldig og ikke nødvendigvis hvor mye hesten er trent eller miljøpåvirket. Det er vanskelig å måle dette i arv barhet da dette avhenger av hvor mye hesten er trent og temt. Men vi vil gjerne beholde bruksprøvene da dette er dog eneste måten vi kan se noe om hvordan hesten er. Prøven viser nok synes vi til at det kan vurderes at hesten kan få avlsgodkjenning. Men forslag er at siden kjøreprøva er obligatorisk så burde denne karakteren holdes for seg selv. Ikke bli slått sammen med rideprøven men at det står karakterer men ikke at disse slås sammen. Kjøreprøva har en karakter og rideprøven har egen karakter.
3. Kan det vere aktuelt å innføre travprøve for 3 års hingstar ?

I forhold til å se mere av de aktuelle hestene er det kun utelukket positivt. Her kan man se hva som naturlig ligger i de og hva som er i genene. Vi ønsker travprøven men ikke at det skal være noe tidskrav. Vi ønsker å se bevegelsesmønsteret, ikke hvor fort det kan gå. Det har vært delte meninger i laget om det skal være pålagt eller ei da dette er enda ett moment å trene til.

4. Kom med innspel til kriteria for sloyfe, ekstrasloyfe, G. 3..2. og I. premie.

Vi er fornøyde med kriteriene.

5. Kva kan godtakast av avteikn på Fjordhest? Kom gjerne med konkrete skildringar.

Rød og Gulblakke kan være tiltatt med lyse striper på hovene. Andre avtegn som er godkjent i dag kan stå som det er.

6. Kva retningslinjer er ønskjelege for import av sæd frå utanlandske hingstar?

Sæd som skal importeres fra utlandet må være i henhold til vise retningslinjer fra norsk avlsplan som er satt ned av Norges Fjordhestlag. Ergo den skal være godkjent i sitt land, men må søkes om tillatelse.

Best regards

Aina Benedicte Huseby

Til avlsutvalget i Norges fjordhestlag, tilbakemelding på revidering av avlsplan for Norsk fjordhest

Vi har gjennomgått punktene med spørsmål som dere ønsker tilbakemelding på, og tatt en generell gjennomgang av hele avlsplanen. I store trekk er det mye bra i de seneste endringene som har blitt gjort. Slik vi ser det er det de langsiktige målene som teller, og vi synes at fjordhesten har kommet et godt stykke på vei ved å ikke bruke "fremmed blod". Med "fremmed blod" mener vi at det ikke er avlet inn egenskaper fra andre raser for å oppnå et mål. Endringer som har blitt gjort de siste årene slik vi ser det har gått helt i riktig retning.

- 1) Vi synes det er bra slik det er, man vil uansett ikke komme unna hvordan egenskapene henger sammen, og det er til slutt det totale inntrykket som avgjør. Får man en underkjent karakter på et av disse punktene, uansett tellende prosentgrad, vil det være vektleggende for om hesten blir kåret/premiert eller ikke.
- 2) Bruksprøven er ok, men hestens presentasjoner i en bruksprøve er ikke tilfeldig. Miljø, opprinnelse og trening er med på å skape den hesten som blir vist. En god brukshest viser evne til å ta til seg trening og lære å bli trent. Skal hesten vise seg fra sin beste siden må hesten være sympatisk og forberedt til det den skal ta seg til. En god bruksprøve viser at hesten kan ta i mot opplæring og er samarbeidsvillig, selv om kanskje den ikke viste seg fra sin aller beste side på bruksprøve dagen er det mange andre måter man kan lese hvordan hesten taklet prøven på, og lese mellom linjene hvordan den presterte.

Den nye 4 års testen, en langhelg, er et bra utgangspunkt, men vi ønsker at man kan se på forventningene til hesten. Vi ønsker at det ikke er for store forventninger i forhold til hestens vekst og modenhet og synes at det er for store krav som stilles til 4 åringene i dag. Hestene er ikke ferdig utvokst, verken mentalt eller fysisk. Hesten skal ha vært innom kjøring, arbeidskjøring og ridning, og i tillegg gjøre alle disse øvelsene med stor selvfølgelighet.

Vi har diskutert en mulighet for at hingstene får en avlsgodkjenning for to eller tre år, slik at hingstene kan vises igjen som fem eller seksåringer. Mer modne og utvokste, i tillegg til at de også nå har noen avkom å vise til.

Det tar tid å bygge opp en hest med en "god munn", en rett hest som også er like myk på begge sider og takt og stabilitet. Alt dette kan vi ikke forvente oss av en fireåring, og det krever dyktighet og tålmodighet å få frem dette fra hesten er tre til fire år. Å skape en god kjøre- og ridehest er ikke gjort på et år, og dette skaper heller ikke holdbare hester.

Kjøreprøven kan bli mer modernisert, men vi har ikke tatt for oss dette punktet da det er mange andre punkter å diskutere her 😊 Å ha en kjøreprøve som er mer rettet mot kjøresporten er noe vi ser for oss, enklere utstyr og mer moderne kjørestil.

Kjøreprøve for fjordhesthopper: Er tiden inne for at man skal kunne vise både ride og kjøreprøve, og ikke stenge ute fjordhesthopper som ikke er innkjørt. Ved å åpne for at hopper kan få premier uten kjøreprøven, så vil det gjøre at flere bli vist/blir godkjente og at det vil friste mer å avle. For nye i fjordhestmiljøet kan det virke skremmende at man må vise kjøreprøve for å avle, er det virkelig kun

fjordhesthopper som kan kjøres som vi vil avle på? Det kan være mange grunner til at en hest ikke er innkjørt.

Vi er negative til travprøve da vi mener det er helt feil fokus, feil trening for en treåring og enda et punkt hvor vi krever

- 1) Mer av hesten enn den er klar for. I tillegg kan konkurranseperspektivet ta overhånd her, noe som er uheldig. En travprøve gir oss ikke svar på noe mer enn det vi får ut fra andre prøver.
- 2) Ikke 7 i rekken hvor en ekstra sløyfe gis ut
- 3) Ang. avtegn: Synes at det burde være som det er. Ønsker ikke at man åpner for mer hvite avtegn på hingster, da dette er noe vi har jobbet med å få vekk, og det vil bli lite konsekvent å nå åpne for dette. Det er lite avtegn å se, er dette nettopp fordi vi ikke har tillatt det mer i avlen enn det vi har? Vet å ikke tillatte avtegn, er det også enklere å dømme, en klar grense. Stjerne på hopper er ok som det er beskrevet i dag.
- 4) Gjeldene regler er gode.

Andre kommentarer:

Punkt 2.2 siste avsnitt, er denne gjeldene enda: Forskrift om godkjende (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien?

Punkt 9.1.1 – i samarbeid med Norsk Hestesenter har ansvar for å arrangere... Oppnevning av dommere må stå et sted, kven har ansvar for å oppnevne dette?

Med vennlig hilsen
Vestfold fjordhestlag

Høring av avlsplan, O AFL

1 Vurder vektleggingen av egenskaper i avls målet. I dag vektlegges egenskapene på følgende måte: Eksteriør 50 %, bruksegenskaper 30 %, lynne 10%, holdbarhet 10%

Vektlegging av egenskaper bør sees i forhold til arvegrader. Ved lave arvegrader må egenskapen vektlegges mer. Rasetype og preg har høye arvegrader og kan vektlegges mindre. Bein og bevegelser må vektlegges mer, da dette har lavere arvegrader.

I det eksisterende avls målet vil eks. bevegelser telle under både eksteriør og bruksegenskaper. Vi foreslår derfor å endre kategoriseringen to hovedkategorier; eksteriør og bruksegenskaper inkl lynne og holdbarhet.

Eksteriør (45 %)

- Rasetype og preg (30 %)
- Kroppsbygning og muskulatur (70 %)
  - Hode/hals (30 %)
  - Kropp (skulder/manke, overlinje, kryss og lår) (30 %)
  - Bein, beinstilling og korrekthet i bevegelsene (40 %)

Bruksegenskaper inkl lynne og holdbarhet (55 %)

- Bevegelser (skritt, trav og galopp; steglengde etc., karakter fra eksteriørdommer, bruksprøvedommer, løsvinsing) (20%)
- Kjøreegenskaper (samarbeidsvilje, fremadbydning, løsgjorthet, arbeidsvilje) (20%)
- Rideegenskaper (samarbeidsvilje, fremadbydning, løsgjorthet, arbeidsvilje, kvikk for hjelperne) (20%)
- Lynne/temperament (fra veterinær (vektlegges mest, studier viser at lynne fra veterinær har høyere arvegrad), bruksprøvedommer, eksteriørdommer) (30%)
- Helse, holdbarhet inkluderes her (10%)

I forhold til bedømming av eksteriør ønsker vi at man tillater mer variasjon fra det som per dags dato er sett på som idealet. Dette fordi fjordhesten har et stort marked med ulike bruksområder og dagens situasjon med innavlsøkning. Dagens marked etterspør i stor grad sportshester i ulik

grad, og store, mer langbeinte individer er ettertraktet. Vi ønsker derfor at bruksegenskaper som feks. høyere ansatt hals, langbeint, vinkler i bakbeina, godt salleie, hvil i bevegelsene og steglengde blir vektlagt positivt, også i avlsarbeidet.

Per dags dato er lynnekarakteren et bilde på hestens oppførsel, og har svært lite variasjon. Denne kan derfor inkluderes som godkjent/ikke godkjent, dersom registreringen ikke endres.

Holdbarhet bør muligens døpes om til helse siden bedømmingen i stor grad gjøres på yngre individer, og gjenspeiler hestens helsetilstand. Det er vanskelig å bedømme holdbarhet på 1-4åringer.

2 Er bruksprøvene tilfredsstillende slik de er i dag? Hva forteller de om arvbarhet og miljøpåvirkning? 30% vektlegging? Godkjent/ikke godkjent?

Bruksprøvene er ikke tilfredsstillende slik de gjennomføres i dag. Per dags dato måler man kvaliteten på hestens trening (kusk/rytters evner), og vi ønsker mer fokus på hestens iboende egenskaper. Vi ønsker bruksprøvene skal kunne måle egenskaper som er viktige hos en framtidig sportshest; samarbeidsvilje, arbeidsvilje, bevegelser i bruk, lynne etc. Disse egenskapene kan måles uten at bruksprøven er en styrkeprøve slik den gjennomføres per dags dato. Vi er positive til å gjennomføre bruksprøven med en lettere vogn (lettere 4 hjulsvogn eller 2-hjulsvogn). Om hesten gjennomfører bakkeprøven med 180 kg eller 280 kg har lite å si for egenskapene som registreres, men kan ha mye å si for hestens videre holdbarhet. Det er mange som kjøres med for stor belastning ved for lav alder for å bli klare for utstillingen.

Hovedvekten av de som kjører per dags dato kjører konkurransekjøring/på tur, en lavere andel kjører tyngre arbeid. Dersom hingstene kan vises i en mer konkurranserettet kjøreprøve (pressisjonsløype/rettet mot skeid) som 3-åringer, kan de vises i lave drag/tyngre arbeid (tømmer/tyngre vogn) som 4-åringer når kroppen er mer satt.

For eldre hester bør også sportsresultater (egne + avkom) telle positivt for hestens bruksegenskaper. Resultater fra konkurranser bør da sendes inn av hingsteholder/eier i forkant av utstillingen dersom dette skal tas med i beregningen.

3 Kan det være aktuelt å innføre travprøve for 3 års hingster ?

Hva er ønskelig å måle med en travprøve? Fjordhesten har mange bruksområder, men trav er ikke en av de. Dersom målet med å innføre en travprøve er å måle steglengde og arbeidsvilje, kan dette måles på en annen måte. Steglengden kan måles gjennom en mer konkurranserettet bruksprøve, og arbeidsvilje kan måles ved å eks. trekke tømmerstokk gjennom en «presisjonsløype»

4 Kom med innspill til kriteriene for sløyfe, ekstrasløyfe, G, 3.,2. og 1. premie.

Vi ønsker at det settes faste grenser for de ulike premiegradene for å unngå situasjoner hvor hester får samme karakterrekke på en utstilling og ender opp med ulik premiegrad.

Karakterer bør vektlegges etter gjeldende avlsmål (% vektlegging) og hestene premieres i henhold til fastsatt skala (hingster og hopper). På denne måten blir selve premieringen av hestene mer objektiv:

- eks. snittkarakter
  - 0-6,4 = ikke kåret/ikke godkjent
  - 6,5-8,0 = 3.premie
  - 8,0-8,9 = 2.premie
  - 9,0-10,0 = 1.premie
- Ingen enkeltkarakterer under 6 godkjennes
- Elitehingst-/hoppestatus ved gode avkom/prestasjonsegenskaper (uavhengig av premiegrad) → stimulerer til at flere kommer til start og at avkom stilles på utstilling (BUF resultater bør telle positivt).
- 3.års hingster – kåret med snitt 6,5-10,0
- Ekstrasløyfe – snitt 8,0-10,0
- Sløyfe unghest – snitt 5,0-10,0, ingen delkarakterer under 5. (stimulerende)
- Hestene settes i kvalitet for å rangeres innen premiegrad.

5 Hva kan godtas av avtegn på Fjordhest? Kom gjerne med konkrete skildringer.

Uavhengig av hva som bestemmer, ønsker vi at det beskrives tilstrekkelig slik at avgjørelsene som blir tatt på utstillinger blir tatt på grunnlag av det som er nedskrevet i avlsplanen.

Hover: Striper tillatt → ikke rom for å selektere med så få fødte føll

Stjerne → godkjent dersom den er mindre enn en 5kr (2,5 cm i diameter) (begge kjønn) → ikke rom for å selektere med så få fødte føll

Avtegn på bein → ikke tillatt

Farge → godkjent blåøyd hvit, er ingen albino, ikke forbundet med lavere helse, kan være positivt i markedet. Ingen avlsfaglig bakgrunn til å ikke godkjenne fargen.

6 Hvilke retningslinjer er ønskelige for import av sæd fra utenlandske hingster?

Bruk av egen ukåra hingst på egne hopper

- Åpner for dette som et innavlsregulerende tiltak, skal ha veterinærattest (diskvalifiserende lidelser) for at avkommet skal kunne godkjennes. Det kan gjerne defineres i avlsplanen at dette tiltaket gjelder så lenge antall fødte føll er lavere enn 200.

Bruk av sæd fra død hingst

- Åpner for å bruke dette som et innavlsregulerende tiltak (sjeldne stammer)

Kunstig semin (KS)

- Godkjenning av import av sæd av utenlandske hingster. Ønsker at det skal være rundere i kantene på godkjenning som et innavlsregulerende tiltak. Det bør legges arbeid i informasjonsarbeid rundt godkjenning av importert sæd. Johnsen og Seilen (2009) viste i sin masteroppgave ved UMB at tre importhingster som har fått stor betydning i norsk avl; Geist Tyler 9205547 DK, Gårdens Tico 9109194 DK og Frederik Skovå FJH721, har et gjennomsnittlig slektskap på 0,21. Slektskap mellom halvsøsken er 0,25 (Falconer og Mackay, 1996), noe som begrenser den positive effekten av importen.
- Samme regler for import av sæd som ved utenlandsbesøk med hoppe. Per dags dato er det kun øst- og sørlandet som i praksis kan benytte seg av utenlandske hingster på grunn av lang reisevei for vest- og nord-norge. Gebyrer forbundet med import vil trolig begrense bruken. Hingsten må være avlsgodkjent i landet den står i.

7 Generelle innspill

- Markedet er ekstremt viktig! Markedet etterspør sportshester
- Er det nødvendig med så mange vedlegg?. Er litt rotete. Flere av vedleggene er ikke spesifikke for rasen. De kan legges ut på annen link ellers så fins de på nhest.no Dommerkort brukes jo på alle
- For at de andre skandinaviske landene skal kunne lese og benytte seg av vår avlsplan, bør det vurderes om denne bør skrives på bokmål eller en mer bokmålsrettet nynorsk.

For å kunne drive et bærekraftig avlsarbeid må en ha kontroll på innavl og innavlsøkningen. Olsen og Klemetsdal (2010) viser til at ved under 200 fødte føll, er det ikke forsvarlig å drive seleksjon. Dersom antall fødte føll per år ikke øker, må avlssystemet til fjordhesten revurderes! Mange av hingstene som kåres har samme far, og bidraget fra enkeltindivider blir stort. Å

begrense antall kårede sønner etter en hingst, samt gi hingstene hoppekvoter slik at bidraget fra hvert individ minker, begrenser innavlsøkningen. Genressurscenteret informerte under haustmøtet (2015) at en rase er definert som **kritisk truet** med under 300 avlshunndyr, og at man må ha fokus på seleksjonsintensiteten for å forhindre for høy innavlsøkning. Innavlsberegningene som er gjort på fjordhest tar utgangspunkt i et datamateriale inkludert importerte hingster fra Danmark. Under haustmøtet 2015 ble det informert av NHS om at slektskapet på disse hingstene ble sporet 5 generasjoner tilbake på det tidspunktet de ble inkludert i den norske populasjonen (dersom hestene har norsk stamme fra generasjon 6 vil de allikevel beregnes som krysningsavl i innavlsberegningene). Det reelle innavlsnivået/innavlsøkningen i den norske populasjonen kan derfor være høyere enn antatt, og vi ønsker at dette blir tatt på alvor!

Så lenge vi er i en situasjon med under 200 fødte føll per år/under 300 avlshunndyr ønsker vi følgende innavlsregulerende tiltak:

- Vi må kåre flere hingster. Flere 3-års hingster må få kåringsgrad (bedre å selektere de ut som 4-åring etter de har bidratt til neste generasjon). Kåringsnemda kan komme med anbefalinger (eks. denne hingsten bør brukes på hopper med godt preg).
- Ved under 200 fødte føll det foregående året bør avlsutvalget kunne si til kåringsnemda at flere skal slippes gjennom. Vil også kunne virke stimulerende fordi utstillere ser at hingstene slipper gjennom.
- 3-åringene tildeles kvoter for å hindre store bidrag fra enkeltindivider
- Hoppekvoter som beregnes i forkant av bedekningssesongen gjennom optimale bidrag (både unge og eldre hingster). En hingst som er lite i slekt med resten av populasjonen vil da få en større kvote enn en hingst som er i slekt med mange. På den måten hindrer man matadoravl og flaskehals (Uten hoppekvoter vil bruken av hingster styres av markedet).
- Begrense antall kårede sønner etter en hingst
- Innavlssituasjonen må tas på alvor. Det er viktig å informere oppdrettere om situasjonen vi er i. Nordlandshest/lyngshest har vært veldig flinke til å informere sine oppdrettere, og de har stor forståelse i miljøet for at alle hingstene må brukes. Trengs en holdningsendring i fjordhestmiljøet! Alle vil bruke 3-års spissen..

Hei, her kommer innspill fra Jæren Fjordhestlag :)

1. Vurder vektinga av eigenskapar i avlsmålet. I dag har vi denne vektlegginga:

Eksteriør 50 %

Bruksegenskapar 30 %

Lynne 10 %

Holdbarheit 10 %

Vi ønsker å beholde vektingen slik den er i dag. Eksteriør bør ikke være mindre enn 50%, da dette spiller inn både på bruksegenskaper og holdbarhet. Alle kategoriene er viktige, og vi vil ikke miste noen av dem til fordel for en annen.

2. Er bruksprøvene tilfredstillande slik dei er i dag? Kva fortel dei om arvbarheit og miljøpåverknad? 30 % vektlegging (som no)? Godkjent/ikkje godkjent?

Vi synes bruksprøvene er bra slik de er, men ønsker å legge til løsmønstring/longering på hopper, slik at disse også får vist galopp. Fjordhesten er ikke lengre primært arbeidshest, hvor den hovedsakelig ble brukt i skritt og trav, men ride- og kjørehest hvor en god galopp er ønskelig. Dette bør dermed vektlegges mer. Det hadde vært positivt om alle hoppeklasser på utstilling hadde valgfri rideprøve *i tillegg* til obligatorisk kjøreprøve, slik som for klasse 6, da kunne de fått vise galopp under rytter, om ikke annet.

Bruksprøvene forteller lite om arv, og mer om miljø. En godt miljø trent hest vil ha bedre forutsetning til å gjøre gode bruksprøver, enn en som aldri har sett utsiden av eiendommen den bor på. Fokus Unghest er her et klart pluss, da det oppfordrer unghesteiere til å ta med hestene på forskjellige ting i ung alder, og legge en god grunnmur når det gjelder miljøtrening. Fokus Unghest er i denne sammenheng veldig bra, men angivelig er det mer penger til ordningen, enn det som blir delt ut, pga ikke mange nok arrangerer. Kanskje det kan være en ide å øke tilskuddet for fokus unghest kurs? Dette vil kunne fortelle noe om arv i tillegg, da man vil kunne luke ut hester med dårlig lynne, på tross av at de har fått mye miljøtrening.

Foruten det ønsker vi helt klart å beholde tallkarakter på bruksprøvene, da dette kan være en ekstra gulrot for mange, om å trene litt mer før man avlegger prøven.

3. Kan det vere aktuelt å innføre travprøve for 3 års hingstar?

Treåringer bør ikke gå igjennom mer påkjenning enn de allerede gjør. I denne alderen skal de fremdeles vokse og utvikle seg mye. Ofte må man ta hensyn til vokseperioder frem mot utstilling, og kan ikke trene for hardt. Det er lite interessant å se en travprøve på en hest som ikke er klar for det, og løper med hodet i været og ryggen ned.

Det kan muligens være aktuelt med travprøve på fireåringer i stedet, når hesten har blitt sterkere og mer utviklet, hvis man absolutt ønsker å ha det.

4. Kom med innspel til kriteria for sløyfe, ekstrasløyfe, G, 3.,2. og 1. premie.

Kriterie for sløyfe er ok som det er, for ekstrasløyfe bør ingen enkeltkarakter være lavere enn 8.

G. premie og 3. premie er ok som de er. Selv om vi ikke ser G brukt så ofte, kan denne være viktig i sammenheng med typegodkjenning av hest, og bør bestå.

2. premie til voksne hester bør kunne ha maks en 7'er, og ingen lavere karakter. Kan med fordel være strengere for at tre års hopper skal oppnå 2. premie. For eksempel en tallrekke med minst en 9'er, og ingen karakter lavere enn 8.

1. premie hester bør ikke ha noen karakter lavere enn 8, og fortrinnsvis minst en 9'er.

5. Kva kan godtakast av avteikn på Fjordhest? Kom gjerne med konkrete skildringar.

Fjordhesten er som kjent en liten populasjone, hvor man har kjørt en streng avtegnspolitik i lange tider. Dette er ikke positivt for genetisk mangfold, da vi potensielt mister mange gode hester fra avl, både når det gjelder eksteriør og interessante stammer.

Vi ønsker derfor en mildere dømming av avtegn, hvor stjerne er tillatt på hopper OG hingster. Store bles som strekker seg langt ned under øyenivå bør fremdeles være diskvalifiserende.

Slik avlsplanen er i dag er det rom for tolkning av dommere, og vi ser ofte hester få sløyfe og gode bedømmelser ett år, for å så å bli disket neste år. For å forhindre dette er det viktig med spesifikk beskrivelse av hva som er tillatt og ikke, slik at det blir mindre opp til hver enkelt å avgjøre. Slik det står om avtegn på høver på rød- og gulblakke per i dag gir for mye rom for meninger. Hva er melkehvitt? Hva er klart avgrenset? Hva er symmetrisk?

Vi synes avtegn på høver på alle fargene, ikke bare rød- og gulblakke individer bør være tillatt, så lenge de ikke går over kronranden, og dessuten selv om de ikke skulle være symmetriske.

Selv med streng dømming på avtegn over flere år, har ikke avtegnforekomsten gått ned, ei heller har den gått opp. Mange hingster i avlen i dag har avtegn på kjønnsorgan, som er like "ille" som om flekken var i panna.

Flotte hingster kastrerers pga små avtegn, og flere hester blir slaktet av samme grunn. Med en utrydningstruet rase må formålet være å få flest mulig hester i avl, da bør det tillates mer bruk av avtegn i avlen.

6. Kva retningslinjer er ønskelege for import av sæd frå utanlandske hingstar?

Vi ønsker at hingsten det importeres fra er kåret i avsenderlandet, og hr minimum fem generasjoner godkjent (dokumentert fjordhest) stamme.

Med vennlig hilsen

Veronica H.S, Karoline S, Miriam B, Lene G.G, Brit Olene A, Mona H, Nina A
Styret i Jæren fjordhestlag

mvh

Karoline Sire

sjobeng@hotmail.com

www.fantasires.net

Sunnfjord Fjordhestlag

v/ Harald Løtuft

Norges Fjordhestlag

Revisjon avlsplan januar 2016.02.10

Spørsmål 1.

Vektinga kan være:

60% lynne og brukseigenskapar kan slåast saman og telje 30%

Holdbarheit kan være som i dag med 10%.

Spørsmål 2.

Bruksprøva kan være om lag som i dag med standardisert lengde på skritt og traveetappen. (Bør ikkje være for kort). Terrengløype er å foretrekke framom ei flat trav eller ridebane.

Kolegiet er klar over at arvegraden er lav på dette punktet, vi synst likeveller bruksprøva har sin verdi for arrangementa og hestane sin verdi som salgsobjekt.

Spørsmål 3.

Sunnfjord er delt i dette spørsmålet. Aktivitetsnivået på hingsteutstillinga er høg nok i dag på treåringar. Eventuell travprøve bør i tilfelle være ei sak for fireåringar. Laget meiner dagens bruksprøver og lausmønstring er viktigare enn å innføre travprøva på nytt.

Spørsmål 4.

Det bør bli vanskeligare å få kvit sløyfe. Kravet til å stå i kvalitet bør skjerpast.

9 i heilskap - 1 premie hp/hg - Sløyfa unghest + ekstrasløyfe

8 i heilskap - 2 premie hp/hg - Sløyfa unghest + ekstrasløyfe

7 i heilskap - 3 premie hp/hg - Sløyfa unghest

6 i heilskap - Sløyfa unghest (kun hopper)

Bruk av skjønn for tildeling av ekstrasløyfe må ikkje forekomme, då får dommarane heller trekke ein halv karakter slik at det ikkje vert 8 i heilheit.

5. På rødblakk og gulblakk bør ein kunne gota lyse hovar. Kriteria for stjerner kan være som i dag.

6. Sæd frå utanlandske hingstar kan sidestillast med å dra utanlands for å bedekke. Fem ledd avstamming er eit absolutt krav for å komme i elite registeret.

Mo den 20.2.2016

For Sunnfjord Fjordhestlag

Harald Løtufi

Leiar.

1 Vekting av eigenskapar i avlsmålet:

Osterøy Fjordhestlag ynskjer ein rasetyrisk fjordhest, rasetype og preg må framleis vera ein del av avlsmålet. Slik bruksegenskapar, lynne og haldbarheit er registert i dag finn me det vanskeleg å skilja mellom kva som er arv og kva som er miljø, difor blir det vanskeleg å vektlegga avlsmålet ulikt frå i dag. Osterøy Fjordhestlag oppfattar lynne som ein bruksegenskap, difor ser me det teneleg å leggja lynne inn i bruksegenskapar . Vidare bør det bli gjort eit arbeid for å revidera bruksprøve. Ein bør avgjerda kva ein ynskjer av bruksegenskapar i fjordhesten og korleis ein best mogleg registrerar desse. Me er positive til å mellom anna nytta helseregistreringar (t.d. røntgen, helseregistreringar på helsekort) for å finna haldbarhet. Prosentvis vekting av eigenskapar blir ikkje nytta i praksis i dømminga av fjordhesten i dag. Skal ei vekting i avlsmålet ha noko for seg, må den også fungera i praksis ved dømming.

2 Bruksprøve

Osterøy Fjordhestlag finn ikkje bruksprøven tilfredsstillande slik den er pr. i dag. For mange element i t.d. køyreprøva målar i større grad hesten sin opplæring og lydighet, framfor arvelege bruksegenskapar. De me ser som viktige bruksegenskapar for fjordhesten er: gode rørsler i skritt, trav og galopp. Ein følsam hest, som er trygg, samarbeidsvillig med god framdrift.

Bruksprøvane er pr. i dag ikkje gode nok til å skilja mellom individ, me ynskjer difor godkjent/ikkje godkjent.

Travprøve vil ikkje gje informasjon på dei bruksegenskapane me ynskjer i ein fjordhest, det er difor ikkje naudsynt å innføra det på bruksprøvar.

3 Premiering.

Osterøy Fjordhestlag meina at ein låg einskildkarakter ikkje skal redusera ein elles god hest sin premiering, men innanfor dei «grenser» me har lista opp under. Dette fordi ein vektar ulike karakterar ulikt, der ein dårleg og samtidig låg vekta karakter ikkje treng bety at individet ikkje er godt nok. Me treng rom for å få med fleire gode individ på enkelteigenskapar, slik at ein kan velja rette kombinasjonar ved bedekning.

- 1.pr 9 heilhet, kan ha 7 i rekka, einskildkarakter 6 er diskvalifiserande for 1.pr.
- 2. pr 8 heilhet, kan ha 7 i rekka, einskildkarakter 6 er diskvalifiserande for 2. pr.
- 3.pr. 7 heilhet, einskildkarakter 5 er diskvalifiserande for 3.pr.
- Godkjent gjeldt kun 3 åringar.

Ekstrasløyfe til hestar med minimum 8 i heilhet.

4 Avteikn

Osterøy fjordhestlag ynskjer ikkje noko endring på kva med godtek av avteikn. Lyse/avteikn på hovar på raudblakke hestar er ok.

5 Import av sæd

Osterøy fjordhestlag er nøgd med retningslinjer for import av sæd slik det er pr. i dag.

Innspel til revisjon av avlsplan.

Frå Dalsfjorden/Ytre Sogn Fjordhestlag.

Det meste av noverande avlsplan treng ikkje å endrast. Målet med ein plan er at den skal følgjast. Der meiner vi at det er forbettringspotensiale.

Vi vil peike på nokre punkt etter vår meining kunne vore annleis.

1. Det historiske stoffe kunne vore samla i starten av planen.

De «eigentlege» avlsplanen kunne vore ein eigen bolk.

2. Ein må få eit betre samsvar mellom einskilddømming og krava i alsplanen.

Her er det etter vårt syn for stort sprik. Viss ein har kriteriar for premiegrad, må dei følgjast. Det kan stillast spørsmålsteikn ved kor mange «poengsummar» ein treng i dommarskjemaet. Di fleire punkt, di meir er det rom for menneskeleg skjønn og då oftast meir sprik.

3. Det må vere samsvar mellom poengsetjing og omtale.

På dommarkortet må dyret skildrast i ein god og utfyllande omtale slik at utstillaren får opplysning om kva kvalitetar / mindre gode sider dyret har. Dette er svært viktig no då ein vil få (håpar vi) nye grupper utstillarar utan tidlegare erfaring. Som sagt poengsetjinga må samsvare med omtalen.

4. Rasetype og preg

Fjordhesten bør etter vårt syn vere ein allsidig brukshest. Å ale fram ein hest til spesialbruk vil etter vårt syn vere mislukka og nedbrytande. Det har vore gjort forsøk på dette før og resultatet vart mindre bra.

Vi bør difor halde fram med å ale ein hest som varierer litt i storleik, men helst ikkje ligg særleg over kravet til ponnistorleik. Det må vere tydeleg skilnad i preg mellom hingst og hoppe.

5. Viss eit dyr skal få ekstrasløyfe eller 2. pr. bør det vere eit krav at dyret har fått minst 8 for rasetype og preg. Det er og ønskjeleg med 8 for bein og beinkvalitet og, men vert resten av hesten vurdert god nok, kan ein 7 på bein

tolererast. Samla vurdering må ikkje vere under 8. For å gje eit dyr 1. pr. bør ingen poengsummar vere under 8 og rasetype og preg 9 eller over.

Ein kan vurdere om ein skal halde på godkjend grad.

6. Eigenskapar- Vekting.

Noverande plan punkt 5.1

Vi meiner det bør vektast slik: Eksteriøret 60 %. Brukseigenskapar 30%. Lynne 10 %. Haldbarheit kan sløyfast.

Punkt. 5.2.1 kan vere som før.

7. Avteikn.

Ei stjerne (Ikkje bles) kan godtakast på marar. Hingstar må vere reine.

9. Ved import av sæd frå utlandet, må ein stille same krav til hingsten si stamme som ein stiller for å premiere ein norsk hingst.

10. Travprøva må innførast på treårshingstar. Det treng ikkje vere krav om maksimaltid slik at prøven vert ekskluderande.

Det vil vise framdrifta til hesten i arbeid. Den vil og vise traveigenskapane og lynnet til hesten når han vert sett under psykisk press.

På 3 årshingstar kan ein vurdere om det i bruksprøven skal gjevast karakteren godkjend/ ikkje godkjend. Det er unge dyr dette og dagsforma kan skifte frå dag til dag.